

Asia: VN/26120/2023

Arviomuistio viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:lta (jäljempänä KT) lausuntoa arviomuistioon viranomaisia koskevista seuraamuksista tietosuojalainsäädännön rikkomisesta. KT kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Oikeusministeriön laatimassa arviomuistiossa selvitetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain mukaisen seuraamusjärjestelmän toimivuutta siltä osin kuin on kyse julkista tehtävää hoitaviin henkilöihin kohdistuvista seuraamuksista. Arviomuistiossa tarkastellaan myös valtiosääntöoikeudellisia ja oikeusjärjestelmän johdonmukaisuutta koskevia kysymyksiä, jotka olisivat huomioitava, mikäli tietosuojalainsäädännön rikkomiseen liittyvä seuraamusjärjestelmän soveltamisala haluttaisiin laajentaa koskemaan myös viranomaisia. Arviomuistion laadinta pohjautuu hallitusohjelman kirjaukseen hallinnollisten seuraamusmaksujen laajentamiseen koskemaan viranomaisia.

Voimassa olevan kansallisen sääntelyn mukaan viranomaisille, toisin kuin yksityisille toimijoille, ei voida määrätä tietosuojalain (1050/2018) mukaisia hallinnollisia seuraamusmaksuja. Voimassa olevan tietosuojalain hallinnollisen seuraamusmaksun soveltamisalan ulkopuolelle viranomaiset rajattiin valtiosääntöoikeudellisista ja perusoikeudellisista syistä. KT katsoo, että tietosuojalain säätämisen jälkeen ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia tai sellaista kehitystä, jotka edellyttäisivät hallinnollisen seuraamusmaksun soveltamisalan laajentamista viranomaisiin.

Yksityissektorin toiminta ja sääntely poikkeaa julkisesta sektorista, joten on perusteltua, että julkista sektoria koskeva sääntely hallinnollisesta seuraamusmaksusta poikkeaa yksityisestä sektorista. Julkiseen sektoriin, kuten kuntiin ja hyvinvointialueisiin, kohdistuu erityisvaatimuksia, kuten esimerkiksi lainalaisuusperiaate ja virkavastuu.

Vaikka viranomaiseen ei voida kohdistaa hallinnollista seuraamusmaksua tietosuojalainsäädännön rikkomisesta, viranhaltijoita koskee muita laajempi rikosoikeudellinen-, kurinpidollinen- ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu toimista, joita viranhaltija tehtäviään hoitaessa tekee. Virkavastuu on sääntelykeinona tehokkaampi keino pyrkiä estämään tietosuojalainsäädännön vastainen toiminta viranomaisessa, kuin viranomaiselle tuomittava hallinnollinen seuraamusmaksu.

Lisäksi viranomaisen on kaikissa tilanteissa hoidettava lakisääteiset tehtävänsä ja noudatettava tarkoin lakia ja lakisääteisiä velvoitteitaan. Budjettirajoitusten takia rahallisten seuraamusten vaikutukset eivät ole julkisella sektorilla samanlaisia kuin yksityisellä sektorilla.

Henkilötietojen suojan tasoa parantavia vaikutuksia voidaan saavuttaa tehokkaammin muilla keinoin kuin hallinnollisella seuraamusmaksulla. Jo nyt viranomaisen toiminnasta on mahdollista tehdä laillisuuskantelu, sen lisäksi, että viranomaisiin voidaan kohdistaa laillisuusvalvontaa.

Hallinnollisten seuraamusmaksujen laajentaminen viranomaisiin lisäisi entisestään viranomaisten kokemaa epävarmuutta tietosuoja-asioissa, mikä olisi ongelmallista julkisen hallinnon toiminnan julkisuuden, kehittämisen ja tuottavuuden parantamisen kannalta. Erityisesti haasteita jo ennestään esiintyy julkisuusperiaatteen ja tietosuojan yhteensovittamisessa. Hallinnollisen seuraamusmaksun soveltaminen viranomaisiin voisi kaventaa julkisuusperiaatteen toteutumista.

KT ei kannata hallinnollisen seuraamusmaksun soveltamisalan laajentamista julkiselle sektorille, ja katsoo olevan perusteltua, että viranomaistoiminta rajataan jatkossakin hallinnollisen seuraamusmaksujärjestelmän ulkopuolelle.

Kallberg Ann-Mari

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT - Työmarkkinajuristi Eveliina Ryyänen